

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Управление образования ИКМО г. Казани
МБОУ «Школа № 8»

РАССМОТРЕНО
Руководитель ШМО

СОГЛАСОВАНО
ЗДУР

УТВЕРЖДЕНО
Директор школы

Габдрахманов Б. Ф.
Протокол №1
от 23.08.2023 г.

Никонова В. В.
Протокол № 1
от 23.08.2023 г.

Нугуманова И. В.
Приказ №185
от 28.08.2023 г.

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 07A945FDDB5FCE2AE1236F8AB3474782
Владелец: Нугуманова Ирина Валерьевна
Действителен с 20.07.2023 до 12.10.2024

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Курса внеурочной деятельности
«Мин татарча сөйләшәм»

Учитель: И. Р. Хайруллин

Казань - 2023

Аңлатма язуы

Программа нигезенә Россия, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыкларының мәктәпләрдә урта һәм тулы белем алу стандартлары салынды.

Программаның нигезенә татар телен авыр үзләштерүче (рус телле) укучыларга телне аралашу чарасы буларак үзләштерү өчен гаилә-көнкүрешкә, уку хезмәтенә бәйлә сөйләм ситуацияләре кысаларында белем бирү һәм күнекмәләрен үстерү салынган. Гамәли максатка ирешү өчен, укучыларда татар сөйләмен тыңлап аңлау күнекмәләрен булдыру; диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү; дөрес язу һәм язма сөйләм күнекмәләрен булдыру юнәлешләрендә эшләр каралган.

Махсус курсның төп максаты

Татар телен авыр үзләштерүче балаларга туган телне өйрәтү, сөйләм үстерү, әдәби телдә сөйләшү күнекмәләре булдыру.

Тәкъдим ителә торган программада татар теленә өйрәтүнең **бурычлары** түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

1. Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү.
2. Балаларга татар теленә төрле бүлекләре буенча өстәмә белем бирү.
3. Укучыларда дөрес уку һәм язу күнекмәләре булдыру.
- 4.Телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләре булдыру, бәйләнешле сөйләм үстерү.
5. Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

Махсус курсның актуальлеге

Шәһәрдә туып үскән татар балалары күбесе өйләрендә дә, урамда да рус телендә аралашалар. Шунлыктан мондый укучыларга мәктәптә татар телен үзләштерүдә кыенлыктар туа. Бу курсның нигезендә укучыларны ана телен төшенеп, аңлап, закончалыкларына таянып һәм сөйләм ситуацияләренә туры китереп кулланырга өйрәтү ята. Моның өчен әлеге курста сөйләм эшчәнлегенә барлык төрләрән дә (тыңлау, сөйләү, уку һәм язу) үстерү карала. Курста чагылыш тапкан темалар балалар һәм өлкәннәр тормышын чагылдыра, ана телен

камил белергә, аның нечкәлекләренә төшенергә ярдәм итә, башка милләт халыклары белән дустанә мөнәсәбәттә яшәргә өйрәтә, балаларда әхлакый сыйфатлар формалаштыра.

Программаның билгеләнеше:

Эш программасы атнага 1 сәгать , елга 34 сәгатькә исәпләнгән һәм 3 сыйныфның татар телен авыр үзләштерүче укучылары өчен каралган. Программа татар телен өстәмә өйрәнү нәтижәсендә укучыларның белем дәрәжәсендәге үзгәрешләрен тикшерү мониторингы (тест) белән тәмамлана.

Программа эчтәлегенең төзелеше:

Программа 10 бүлектән тора һәм алар темаларга бүленгән:

1. Минем мәктәбем.
2. Хуш киләсең, алтын көз!
3. Минем гаиләм
4. Шәһәрдә һәм авылда
5. Әдәп төбе- матур гадәт
6. Туган якка кыш килде
7. Мин яратам сине , Татарстан!
8. Яз килә, яз көлә!
9. Кечкенә дусларым.
10. Күңелле жәй, ямьле жәй.

Укыту эшчәнлеген оештыру гадидән катлаулыга таба юнәлтелә, татар теле дәрәсләрендә өйрәнелгән грамматик материалны системалаштыру, ныгыту бурычы күздә тотыла, укыту балаларның шәхси - психологик үзенчәлекләрен исәпкә алып оештырыла.

Уңышка ирешү өчен грамматик категорияләргә өйрәнү әдәби текстлар өстендә эшләү белән тыгыз алып барыла. Татар теле дәрәсләрендә өйрәнелгән грамматик структуралар махсус курс дәрәсләрендә сөйләмдә ныгытыла, лексик материал активлаштырыла. Грамматик категорияләр белән таныштырганда рус теле белән янәшә куеп (сопоставительная грамматика) аңлатыла.

Укучының белем дәрәжәсенә таләпләр

1. Татар теленәң төп фонетик үзенчәлекләрен, татар теленә хас булган фонемаларның дәрәжәсен әйтәлешен гамәли үзләштерү
2. Татар телендә сүз басымын дәрәжә куя белү.
3. Алынма сүзләргә, антоним, синонимнарны сөйләмдә урынлы куллана белү.
4. Тыңлап аңлау эшчәнлегендә текстның төп эчтәлеген аңлап укытучының сорауларына җавап бирү, бирелгән җөмлөләр арасында эчтәлеккә туры килгәннен табып әйтү.
5. Диалогик сөйләмдә орфоэпик, лексик-грамматик нормаларны саклап текстның төп эчтәлегенә буенча әңгәмә кору, бирелгән диалогка охшаш диалог төзи белү.
6. Монологик сөйләмдә укылган яки тыңланган текстның төп эчтәлеген эзлекле сөйләп бирү, сюжетлы рәсемнәр, лексик тема буенча хикәя төзеп сөйләү.
7. Уку. Текстларны сәнгатьле, аңлап уку һәм сәнгатьле аңлап укуга үзлегенчән әзерләнү.

“Мин татарча сөйләшәм” махсус курс программасының эчтәлегенә

№	Бүлекләр, темалар	Төп төшенчәләр	Сәгать саны	Дата проведения	
				По плану	По факту
1.	“Хуш киләсең, алтын көз!”	“Көз” темасына караган лексика. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше, раслау җөмлөләр, сыйфатның чагыштыру һәм артыклык дәрәжәләре.	2	2.09 9.09	
2.	“Минем мәктәбем”	“Китапханә”, “Ашханә” темасына караган лексика. Исемнәрнең берлек, күплек саны, тартым белән төрләнеше, жыю саннары. Жыйнак һәм җәенке җөмлөләр, кайчан, нинди сораулары, исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	3	16.09 23.09 30.09	
3.	“Минем гаиләм”	Әти-әниләргә өй хезмәтендә булышу турында сөйләү; дустанга, әти-әнигә өй хезмәтендә булышырга тәкъдим итү. Сорау җөмлөләр, саннарның төрләре, исемнең 3 зат тартым кушымчалары, антонимнар.	4	7.10 14.10 21.10 28.10	

4.	“Шәһәрдә һәм авылда”	Үзең яшәгән шәһәрне, торган йортны сурәтләү. Шәһәр, авыл табигате турында сөйләү. Татар телендә сингармонизм законы, -чы/-че сүзъясагыч кушымчалары.	2	11.11 18.11	
5.	“Кечкенә дусларым”	Хайван атамалары, хайваннар турында сөйләү. Жөмлә төрләре, татар теленә хас авазлар, ялгызлык һәм уртаклык исемнәре.	4	25.11 2.12 9.12 16.12	
6.	“Туган якка кыш килде”	Кышкы һава торышы. Яңа ел бәйрәменә караган лексика. Текстны аңлап уку һәм эзлекле сөйләү күнекмәләре.	3	23.12 30.12 9.01	
7.	“Әдәп төбе- матур гадәт”	Алмашлыкларның килеш белән төрләнеше, исемнең тартым белән төрләнеше, тәртип саннары. Текстны аңлап уку һәм эзлекле сөйләү күнекмәләре.	3	16.01 23.01 30.01	
8.	“Яз килә, яз көлә!”	“Язгы табигать”, “Кош атамалары” темасына караган лексика; жөмләләрдән текст төзү; текстны эзлекле сөйләү, шигырьне сәнгатьле уку күнекмәләре. Хәзерге заман хикәя фигылнең барлык, юклык формалары; лы/-ле, -сыз/-сез сыйфат ясагыч кушымчалары; килеш кушымчалары.	4	3.02 10.02 17.02 2.03	
9.	“Мин яратам сине, Татарстан!”	“Татарстан”, “Татар халкының милли бәйрәмнәре” темасына караган лексика. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.	3	9.03 16.03 23.03	
10.	“Күңелле жәй, ямьле жәй”	“Жәйге табигать, ял, каникуллар, Сабантуй” темасына караган лексика. Жөмләдә сүзләр тәртибен дәрәс кулланып жөмләләр төзү. Сыйфат дәрәжәләре. Кушма сүзләрне дәрәс куллану һәм дәрәс язу.	6	30.03 6.04 13.04 20.04 27.04	

				4.05	
	Барлыгы		34		

Тематик планлаштыру.

Сыйныф 3

Укытучы Зиннәтуллина Илмира Фаил кызы

Сәгатьләр саны 34

Барлыгы 34 сәгать; атнага 1 сәгать.

План түбэндәге программага нигезләнеп төзелгән “Башлангыч гомуми белем бирү программалары ” Татарстан Республикасы

Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән; Казан “Мәгариф ” нәшрияты, 2010 ел.

Календарь- тематик план

№, дата	Тема	Дә рес сан ы	Эшчәнлек төре	Укучы белергә тиеш	МТК	Үткөрү вакыты		Үзгәрешләр
						план	факт.	

1.	Хуш киләсен, алтын көз!	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Исемнәрнең килеш белән төрләнеше, раслау жөмлөләр, сыйфатның чагыштыру һәм артыклык дәрәжэләрен куллана белү; рәсем буенча хикәя төзеп сөйли белү.	“Алабугада көз”- әңгәмә	1.09		
2.	Х. Гарданов. «Түтәлләрдә үсте яшелчә»	1	Индивидуаль, парлап	Шигырьне сәнгатьле итеп укый белү, ятлау.	Ф. Шәех шигырьләре	8.09		
3.	Минем мәктәбем.	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Грамматик категорияләрен сөйләмдә куллана белү.		15.09		
4.	Китапханәгә килдек.	1	Индивидуаль, парлап	Исемнәрнең берлек, күплек саны, тартым белән төрләнеше белү, жыю саннарын куллана белү; “Китапханә” темасына караган лексиканы куллана белү.		22.09		

5.	Без ашханәдә.	1	Индивидуаль, парлап	Жыйнак һәм жәенке жәмләләр, кайчан, нинди сораулары, исемнәрнең килеш белән төрләнешен белү; дустаның нинди ризыклар яратканын сорый, ашханәгә бергә барырга тәкъдим итә белү; ашханәдә дежур укучы хезмәтен сөйли белү.	Милли ризыклар турында сөйләшү	29.09		
6.	Минем гаиләм. Г. Тукай “Минем гаиләм”	1	Индивидуаль, парлап	Сорау жәмләләр, саннарның төрләрән, исемнең 3 зат тартым кушымчаларын, антонимнарны куллана белү.	Татар халкының бөөк шагыйре Г. Тукай турында сөйләшү	6.10		
7.	Хезмәт төбе-хәзинә.	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Әти-әниләргә өй хезмәтендә булышу турында сөйли белү; дустаның, әти-әниенә өй хезмәтендә булышырга тәкъдим итә белү.	Хезмәт турында татар халык мәкальләре	13.10		
8.	И. Туктар “Авыраяк”	1	Индивидуаль, парлап	Текстны аңлап укый һәм эзлекле сөйли белү.	Г. Әхтәмова шигырьләре	20.10		
9.	Ә. Бикчәнтәева «Дәү әнием»	1	Индивидуаль	Шигырьне сәнгатьле итеп укый белү, ятлау.		27.10		

10.	Шәһәрдә һәм авылда. Без шәһәрдә яшибез.	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Татар телендә сингармонизм законы, -чы/-че сүзъясагыч кушымчаларын кабатлау; шәһәр турында сөйли белү; үзең яшәгән шәһәрне, торган йортны сурәтле белү.	“Без Алабугада яшибез” Г. Әхтәмова шигырьләре	10.11		
11.	Безнең авыл.	1	Индивидуаль, парлап	Авил табигате турында сөйли белү.		17.11		
12.	Кечкенә дусларым.	1	Индивидуаль, парлап	Жөмлә төрләрән, татар теленә хас авазлар, ялгызлык һәм уртаклык исемнәрне кабатлау һәм дәрәс яза белү.	Татар халык мөкальләре	24.11		
13.	Үзбәк Саттаров “Уйныйсы килә”		Индивидуаль, төркемнәрдә	Хайван атамаларын белү; хайваннар турында сөйли белү.		1.12		
14.	Кыргый хайваннар. Татар халык әкиятә «Төлке белән бүре».	1	Индивидуаль, парлап	Әкиятне аңлап уку, сәхнәләштерә белү.	Татар халык әкиятләре	8.12		
15.	Г. Мөхәммәтшин «Ак пәси»	1	Индивидуаль	Хикәяне аңлап укый белү; хикәянең эчтәлеген дөвам итеп сөйли белү.		15.12		
16.	Туган якка кыш килде.	1	Индивидуаль, парлап	Кышкы һава торышы турында сөйли белү.	Г. Әхтәмова шигырьләре	22.12		
17.	Хуш киләсең, Яңа ел!	1	Индивидуаль	Яңа ел турында сөйли белү.		12.01		

18.	К.Ушинский «Кыш эбинең шуклыгы»	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Текстны аңлап укый һәм эзлекле сөйли белү.	Д. Каюмова шигырьләре	19.01		
19.	Әдәп төбә- матур гадәт.	1	Индивидуаль, парлап	Алмашлыкларның килеш белән төрләнешен, исемнең тартым белән төрләнешен, тәртип саннарын куллана белү.	Татар халык мәкальләре	26.01		
20.	Ә.Бикчәнтәева «Тәмле сүз»	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Алмашлыкларның килеш белән төрләнешен, исемнең тартым белән төрләнешен, тәртип саннарын куллана белү.		2.02		
21.	Татар халык әкиятә «Өч кыз»	1	Индивидуаль, парлап	Текстны аңлап укый һәм эзлекле сөйли белү.	Татар халык әкиятләре	9.02		
22.	Яз килә, яз көлә!	1	Индивидуаль, парлап	Хәзерге заман хикәя фигураларының барлык, юклык формаларын куллана белү; язгы табигать турында сөйли белү.	Г. Әхтәмова шигырьләре	16.02		
23.	Кояш гомере телим мин, энием сиңа! Р. Миңнуллин «Әни кирәк» шигыре.	1	Индивидуаль, парлап	лы/-ле, -сыз/-сез сыйфат ясагыч кушымчаларны кабатлау.		23.02		
24.	Безнең канатлы дусларыбыз. Г. Лотфи «Эш үткәч, үкенүдән файда юк».	1	Индивидуаль, парлап	Килеш кушымчаларын куллана белү; жөмлөләрдән текст төзи белү; текстны эзлекле сөйли белү; кош атамаларын белү; начар- яхшы гадәتلәр турында сөйли белү.	Татар халык мәкальләре	2.03		

25.	Г.Тукай “Карлыгач”	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Кош атамаларын белү; кошлар турында сөйли белү; шигырьне сәнгатьле укый белү.		9.03		
26.	Мин яратам сине, Татарстан!	1	Индивидуаль, парлап	Исемнәрнең килеш белән төрләнешен кабатлау; Татарстан турында татарча сөйли белү.		16.03		
27.	Россия – зур дәүләт.	1	Индивидуаль, парлап	Исемнәрнең килеш белән төрләнешен кабатлау; Татарстан һәм Россия турында татарча сөйли белү .	Татарстан шәһәрләре, елгалары, шагыйрьләре, язучылары турында сөйләшү	6.04		
28.	Милли бәйрәмнәр.	1	Индивидуаль, парлап	Татар халкының милли бәйрәмнәре турында сөйли белү.		13.04		
29.	Күңелле жәй, ямьле жәй.	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Жөмләдә сүзләр тәртибен дәрәс кулланып жөмлэләр төзи белү.	Г. Әхтәмова шигырьләре	20.04		
30.	“Төсләр” әкиятә	1	Индивидуаль	Сыйфат дәрәжэләрен дәрәс куллана белү.		27.04		
31.	Н.Фәттаһ. «Велосипедлы Мөнир»	1	Индивидуаль, төркемнәрдә	Кушма сүзләрне дәрәс куллана һәм яза белү.		4.05		

32.	Бүген бездә Сабантуй!	1	Индивидуаль, парлап	Жәйге табигать, ял, каникуллар, Сабантуй турында сөйли белү.	Милли бәйрәм-Сабантуй турында сөйләшү	11.05		
33.	Йомгаклау контроль дәресе. Тест.	1	Индивидуаль	Алган белемнәрне куллана белү.		18.05		
34.	Үткәннәрне кабатлау.	1	Төркемнәрдә	Алган белемнәрне куллана белү.	Г. Әхтәмова, Д. Каюмова шигырьләре	25.05		

Кулланылган әдәбият исемлеге:

1. Әхмәтова Г. Бүләк.- Чаллы, Камаз,1996.
2. Багаева З. Башлангыч мәктәптә дәресләрдә милли-региональ компонент.- Яр Чаллы, 2002.
3. Гәрәева Г. Уйный –уйный укыйбыз.- Казан: Яңалиф, 2007.
4. Галиев Ш. Шигырьләр жыентыгы.- Казан: Таткитнәшр., 1996.

5. Сатгарова Н., Миңнуллин Р., Феоктисова Л. Хәрефләр бәйрәме – Казан: Мәгариф, 2004.
6. Татар халык әкиятләре – Казан: Таткитнәшр., 1994.
7. Татар халык табышмаклары (Жыючы Н . Исәнбәт) - Казан: Таткитнәшр., 1970.
9. Шәех Ф. Сәяхәтче тиен.- Алабуга, 2002.

Лист согласования к документу № 01.09/20-19 от 01.09.2023
Инициатор согласования: Нугуманова И.В. Директор
Согласование инициировано: 20.12.2023 14:01

Лист согласования

Тип согласования: **последовательное**

№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Нугуманова И.В.		 Подписано 20.12.2023 - 14:01	-